

Javaslat nemzeti érték felvételére a Kapos–hegyháti Natúrpark Tájegységi Értéktárába

I. A javaslattevő adatai

1.	<i>A javaslatot benyújtó (személy/ intézmény/ szervezet/ vállalkozás) neve:</i>		
	Fóris Dóra		

2.	<i>A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:</i>		
	Név:	Fóris Dóra	Kiss Gábor
	Telefonszám:	+36/30/908-1111	+36/30/484-2997
	E-mail cím:	fuzfatunder@gmail.com	kissgab.vac2@gmail.com

II. A nemzeti érték adatai

1.	<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>		
	Kapos-hegyháti Natúrpark borai		

2.	<i>A nemzeti érték rövid bemutatása, egyedi jellemzőinek, történetének leírása (3000-6000 karakter):</i>		
	<p>A Tolnai Borvidék, mely szinte körülöleli Szekszárdot, közel 3 ezer hektár szőlőt foglal magába. Három körzetéhez negyvennél több település tartozik. Szekszárdtól délre fekszik a Völgységi körzet, igazi dombvidéki terület, amelyhez 22 település tartozik: Aparhant, Bataapáti, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Dúzs, Grábócz, Györe, Hidas, Hőgyész, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mórág, Mócsény, Mucsfa, Mucsi, Nagymányok, Tevel, Váralja, Závod. Ezek közül a Kapos–hegyháti Natúrpark része: <i>Dúzs, Hőgyész, Mucsi, Lengyel</i> és <i>Závod</i>.</p> <p>A szőlőművelés, borkészítés hagyománya a római korig mutat vissza a Tolnai Borvidéken is. Az Árpád-korban a szép számmal alapított apátságok mindegyikében megtalálhatjuk a jól művelt szőlőket, melyért sokat fáradoztak a bencés és cisztercita szerzetesek.</p> <p>A török megszállás ezen a borvidéken is visszavetette a szőlőtermesztést. Az újrakezds nyomán viszont jelentős területnövekedés következett be.</p> <p>A XVIII. században a megyébe települt németek tovább fejlesztették a helyi borkultúrát. A telepítő főurak, hogy megkössék a föld megmunkálásához szükséges embereket, a betelepülő németeknek szerződésbe foglalt kedvezményeket adtak. Az Apponyi-család például 1790-ben vásárolta meg a lengyeli uradalmat, ezt követően épült a pince.</p> <p>A filoxeravész óriási károkat okozott ezen a borvidéken is. Az ellene való védekezésben a régió élenjáró munkát végzett. A próbálkozások legsikeresebb módjának a homokra történő telepítés bizonyult.</p> <p>A világháborúk nyomán a szőlőültetvények újra tönkrementek. Egybefüggő széles soros ültetvények alakultak ki a nagyüzemek létrejöttével, mára azonban ezek feldarabolódtak.</p> <p>A mai pincészetek között találunk száz évesnél öregebb pincével rendelkezőt is, mint a valamikori nemesi család emlékét őrző lengyeli <i>Gróf Apponyi Pincészet</i>. A szőlőterületek délnyugati fekvése, szubmediterrán mikroklímája, valamint a területet borító pannon tengeri</p>		

<p>üledék, és vastag lösz kitűnő adottságokat biztosít a szőlész és a borász számára egyaránt. A hagyományos testes vörös- és száraz fehérborok mellett találkozhatunk kiváló rozé és siller borokkal is. Egyedi ízvilágú borok születnek a pince mélyén, amire jó példa különleges Kástélyos bor a <i>Lehmann Pincészet</i>től. Az igazán szép hegyháti környezetben található pincékben országosan is elismert, főleg helyben értékesített kiváló borok születnek, mi sem tanúsítja ezt jobban, mint <i>ifj. Horváth László</i> vörösborai; <i>Madarász</i> cuvée-je, és cabernet franc-ja.</p> <p>A Kapos–hegyháti Natúrpark területén több gazdálkodó is az Agrár-környezetgazdálkodási Program keretein belül tevékenykedik, figyelve a környezeti értékek védelmére, ezáltal a fenntarthatóságra törekedve. A borkészítés hagyománya apáról fiúra száll manapság is.</p>
--

3.	<i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett (500-1000 karakter):</i>
	A Kapos–hegyháti Natúrpark területén különleges adottságú szőlőtermő területeken több száz éve folyik gazdálkodás, borászat. A táj arculatát meghatározó szőlőskertek különleges zamatú és ízvilágú borokat adnak, melyek országosan is figyelemre méltóak. A szőlőtermesztés és borkészítés hagyománya kulturális érték, mely az itt élők számára fontos, megőrzése valamennyi natúrparki településnek közös érdeke. A szürethez kapcsolódó népszokások, hagyományok még ma is élnek a területen, az ehhez kapcsolódó programokon a környező települések lakói is szívesen részt vesznek. A minőségi helyi borok a natúrpark turisztikai potenciálját is erősítik.

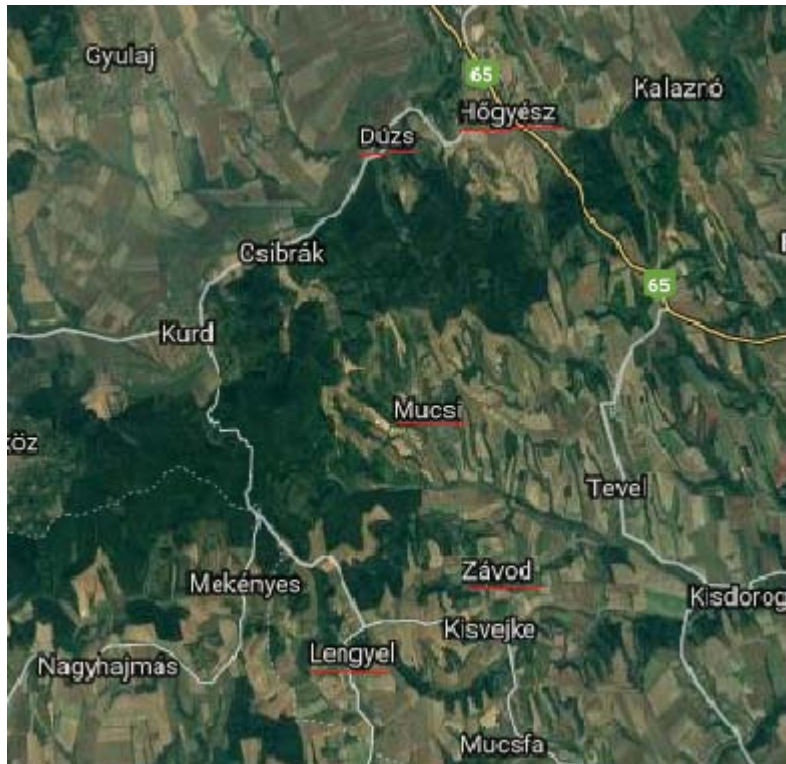
4.	<i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye (település megnevezése, ha egy vagy két településhez köthető; földrajzi koordináta):</i>
	Gróf Apponyi Pincészet, Lengyel: N 46° 22,585' E 18° 22,024' Lehmann Pincészet, Dúzs: N 46°47,640' E 18°38,668' Horváth Pincészet, Dúzs: N 46°48,036' E 18°38,574'

5.	<i>A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) (max. 5):</i>
	http://tolnaiborvidek.eu/tolna_a_szolotol_a_borig/tortenelmi_attekintes
	http://borterkep.eu/item/lehmann-pince/

A vonal alatti részt a szakértői testület tölti ki!

6.	<i>A nemzeti érték szakterületi kategória szerinti besorolása (a megfelelő kategória vastagon szedésével):</i>		
	agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
	ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
	természeti környezet	turizmus	

Mellékletek

A Völgyési körzethez tartozó natúrparki települések

Hógyészi szőlők egy régi fotón

Forrás:

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/hogyesz/hogyesz_kozsegtortenei_mon_1_resz/pages/005_hogyesz_kozvetlen_kornyezete.htm

Madarász-dűlő, Dúzs határában

Forrás: <http://www.pecsiborozo.hu/blog/gazsimacska>

Závodi pincesor

Forrás: <http://www.zavod.hu/index.php/latnivalok/vedett-epuletek>